

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Idrotts- och fritidsnämnden

Datum:
2024-10-31

Diarienummer:
IFN-2024-00212

Handläggare:
Vili Yrjänä

Återrapport Fritidsbanken

Förslag till beslut

Idrotts- och fritidsnämnden beslutar

1. **att** godkänna rapport om utveckling och finansiering av Fritidsbanken i Uppsala i Bilaga 1.
2. **att** ge förvaltningen i uppdrag att gemensamt med Studieförbundet arbeta fram ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) gällande verksamhetsdrift av de befintliga Fritidsbankerna
3. **att** ge förvaltningen i uppdrag att inom partnerskapet även se över möjligheter att öppna en ny hub/filial i Gränby
4. **att** ge förvaltningen i uppdrag att parallellt arbeta vidare med utveckling av Fritidsbanken i syfte att nå fler målgrupper, inte minst personer med funktionsnedsättning

Ärendet

Förvaltningen fick den 12 februari 2024 i uppdrag från idrotts- och fritidsnämnden (IFN-2024-00018 § 5) att se över fortsatt utveckling och finansiering av Fritidsbanken i Uppsala med återrapportering till nämnd i november 2024. Förvaltningen har utifrån uppdraget arbetat fram en rapport (Bilaga 1) som dels beskriver den nuvarande organisationen och ekonomin, dels ger förslag på konkreta utvecklingsåtgärder och -uppdrag.

Rapporten föreslås nämnden att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta utvecklingsarbetet i tre steg.

1. Att gemensamt med Studieförbundet arbeta fram ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP)
2. Att inom partnerskapet även se över möjligheten att öppna en filial i Gränby

3. Att förvaltningen parallellt med det arbetar vidare med utveckling av Fritidsbanken i syfte att nå fler målgrupper, inte minst personer med funktionsnedsättning.

Jämställdhets-, tillgänglighets- och barnperspektiven är beaktade utifrån att rapportens utvecklingsförslag bygger på att ännu fler invånare ska ha tillgång till Fritidsbanken och dess utrustningsutbud.

Näringslivsperspektivet är beaktat utifrån ett förslag på ett fortsatt utvecklingsarbete med samverkan med flera aktörer – bland annat det lokala näringslivet.

Beredning

Ärendet har beretts av kultur- idrotts- och fritidsförvaltningen. I beredning har dialog förts även med representanter från Studieförbundet Uppsala och Platssamverkan Gränby. Arbetet har även omfattat studiebesök i de nuvarande lokalerna för Fritidsbanken och IP Skogen.

Föredragning

Bakgrund

Fritidsbanken är en utlåningsverksamhet för sport- och fritidsutrustning vars koncept går ut på att främja fysisk aktivitet och folkhälsa genom tre grundpelare: alla får låna, allt är gratis och utrustningen ska helst vara återanvänd. Verksamheten är populär och efterfrågad och bidrar till kommunens uppdrag och mål om att bidra till hållbar konsumtion, minskat klimatavtryck, ökad delaktighet och jämlika livsvillkor. Fritidsbanken finns idag på två platser i Uppsala kommun, Gottsunda och Industristaden. I anslutning till industristadens lokal finns även IP Skogen som är en utlåningsverksamhet med fokus på större utrustning för evenemang, så som tält, bord, stolar, eltillbehör och dylik utrustning.

Huvudmannaskap och organisation

Genom ett avtal med Fritidsbanken Sverige blir den lokala huvudmannen medlem i föreningen och får samtidigt möjlighet att bedriva utlåningsverksamhet under varumärket Fritidsbanken. För att få starta en fritidsbank krävs att det finns en anställd platsansvarig och att lokalen är ändamålsenlig. Fritidsbanken får inte bedrivas i projektform, utan ska ha en hållbar, långsiktig finansiering och en stabil huvudman.

De nuvarande Fritidsbankerna och IP Skogen i Uppsala drivs idag i samverkan med Studieförbundet genom årliga bidrag från idrotts- och fritidsnämnden. Studieförbundet står för en verksamhetsledare och ca. 16 medarbetare som arbetar både på Fritidsbankerna och Studieförbundets andra verksamheter. De ordinarie öppettiderna är måndagar, tisdagar och torsdagar kl 15.00-19.00. Vid behov och vid stor efterfrågan framför allt på vintern försöker Studieförbundet utöka öppettiderna vid vissa tillfällen och medverka på olika evenemang.

Lokaler

Lokalen för en Fritidsbank behöver vara tillräckligt stor, helst minst 250–300 kvm för att rymma tillräckligt mycket utrustning men samtidigt vara inbjudande och välorganiserad. Lokalen ska även ha god tillgänglighet både vad gäller tillgång med kollektivtrafik och parkeringsplatser och även fysisk tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

De nuvarande lokalerna i Uppsala är funktionsdugliga men inte optimala. I Gottsunda ligger Fritidsbanken i centrum med god tillgänglighet men själva lokalen är liten och förråden finns en våning ner i centrumgaraget. Industristadens lokal är i det minsta laget och ligger något långt borta från kollektivtrafiken. Även där finns en större lagerlokal en bit bort från själva kundlokalen och i den delen finns även IP Skogens utrustning.

Ekonomi

Sammanställning av idrotts- och fritidsnämndens kostnader:

Gottsunda:

Hyra: 26 253 kr/år

Bidrag för verksamhetsdrift: 500 000 kr/år

Industristaden:

Hyra: 141 078 kr/år.

Bidrag för verksamhetsdrift: 556 200 kr/år.

IP Skogen Industristaden:

Hyra: 109 200 kr/år.

Bidrag för verksamhetsdrift: 35 000 kr/månad

Utöver dessa kostnader kostar medlemskapet i Fritidsbanken 10 000 kr/år.

Förslag på framtida organisation

För framtida verksamhetsdrift har förvaltningen identifierat tre alternativ:

A. Kommunal drift i egen regi:

Fördelar:

- Full rådighet
- Tydlighet vid behov av styrning eller strategiska ändringar

Nackdelar:

- Sannolikt högre kostnader (800 000 – 2 000 000 kr/år/filial)

- Förlust av mervärden med Studieförbundets övriga verksamhet

B. Fortsatt samarbete med Studieförbundet genom ett IOP

Fördelar:

- Etablerad organisation som är flexibel och kostnadseffektiv
- Mervärden med ideellt engagemang och icke-vinstdrivande verksamhet

Nackdelar:

- Något otydlig lagstidning kring IOP, viss risk för överklagande

C. Upphandling av en extern driftentreprenör

Fördelar:

- Ingen egen driftorganisation
- Möjlighet att ställa tydliga krav, objektivt och transparent

Nackdelar:

- Dyrare och mindre flexibelt
- Behov av uppföljning- och kontrollfunktion

Utveckling

En god samverkan med flera olika aktörer är viktigt för framtida utveckling av Fritidsbankens verksamhet. Det finns goda möjligheter till ett utökat samarbete med RF-SISU Uppland, näringslivet, Region Uppsala och flera kommunala förvaltningar i syfte att både utöka resurserna och nå fler målgrupper.

Ett viktigt utvecklingsområde är att utveckla utrustningsutbudet gentemot målgrupper som generellt är mindre men som är i större behov av riktade insatser för att öka nivån av fysisk aktivitet. Ett exempel på en sådan målgrupp är personer med funktionsnedsättningar som är i behov av specifik parasportutrustning. Ett sätt att möjliggöra ett större utbud av utrustning är att i framtiden öppna en större centralnod med större lager och bättre tillgänglighet.

Det finns även en stor efterfrågan på Fritidsbankens medverkan på olika slags evenemang. I dagsläget saknar verksamheten resurser att delta på alla evenemang som efterfrågar Fritidsbankens närvaro. Vidare saknas resurser att permanent utöka öppettiderna, bland annat på helgerna eller i direkt anslutning till helgerna.

Utökning

I samband med diskussionerna om utveckling av Fritidsbanken har flera aktörer lyft behovet av att redan inom en snar framtid öppna ytterligare en filial, helst i anslutning till Gränbyområdet. Trots att Gränby har bra förutsättningar för både organiserad och spontanidrott med både Gränby sportfält och Gränbyparken präglas området ändå av lågt idrottsdeltagande.

Dialog med föreningen Platssamverkan i Gränby om en lokal har inletts och det finns ett antal potentiella lediga lokaler i området. Förvaltningens rekommendation är att ett arbete inleds med ambition att öppna en ny Fritidsbank i Gränby under 2025.

Ekonomiska konsekvenser

Detta ärende i sig har inga direkta ekonomiska konsekvenser men indirekt kan beslut om uppdrag att vidareutveckla Fritidsbanken få konsekvenser med bäring på ekonomin. Förvaltningen återkommer i sådana fall med nya beslutsärenden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 31 oktober 2024
- Bilaga 1. Rapport om utveckling och finansiering av Fritidsbanken i Uppsala

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Magnus Jansson
Biträdande
förvaltningsdirektör

Idrotts- och fritidsnämnden

RapportHandläggare:
Vili Yrjänä

Datum:

2024-11-03

Diarienummer:

IFN-2024-00212

Utveckling och finansiering av Fritidsbanken i Uppsala

Sammanfattning

Förvaltningen fick den 12 februari 2024 i uppdrag från idrotts- och fritidsnämnden (IFN-2024-00018 § 5) att se över fortsatt utveckling och finansiering av Fritidsbanken i Uppsala med åiterrapportering till nämnd i november 2024.

Syftet med denna rapport är att belysa Fritidsbankens nuvarande organisation och finansiering samt ge förslag på framtida utveckling och finansiering. Förvaltningen kommer i denna utredningsrapport föreslå nämnden att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta arbetet utifrån en trestegsmodell.

1. Att gemensamt med Studiefremjandet arbeta fram ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP)
2. Att inom partnerskapet även se över möjligheten att öppna en hub/filial i Gränby
3. Att förvaltningen parallellt med det arbetar vidare med utveckling av Fritidsbanken i syfte att nå fler målgrupper, inte minst personer med funktionsnedsättning.

Bakgrund

Fritidsbanken är en utlåningsverksamhet för sport- och fritidsutrustning som numera är utspridd i hela landet och det är nästan hälften av Sveriges kommuner som har minst en Fritidsbank. Konceptet går ut på att främja fysisk aktivitet och folkhälsa genom tre grundpelare: alla får låna, allt är gratis och utrustningen ska helst vara återanvänd. Verksamheten bidrar till många av de uppdrag och mål som är kopplade till inte bara idrotts- och fritidsnämnden utan även andra nämnders uppdrag och mål, som att exempelvis bidra till hållbar konsumtion, minskat klimatavtryck, ökad delaktighet och jämlika livsvillkor. Fritidsbanken skapar goda förutsättningar för skolor och andra verksamheter att arrangera prova på-verksamhet och friluftsdagar, därmed bidrar det till jämlika förutsättningar för idrott-, och friluftsdagar.

Fritidsbanken Sverige är en ideell, nationell förening som äger varumärket Fritidsbanken. Alla huvudmän som driver lokala fritidsbanker är medlemmar i föreningen som verkar utan vinstintresse. Fritidsbanken Sverige arbetar med nyetablering, utveckling, samordning, utbildning, information, marknadsföring och nätverkande. Fritidsbanken Sverige identifierar framgångsfaktorer och fallgropar och

ser till att den samlade erfarenheten bidrar till att verksamheten hela tiden utvecklas på ett positivt sätt.

I Uppsala finns i dagsläget Fritidsbanken på två platser. Fritidsbanken i Gottsunda öppnades 2017 och har sedan dess drivits av Studieförbundet fram till februari 2024 utan ekonomiskt stöd av idrotts- och fritidsnämnden. Sedan 2024 driver dock Studieförbundet Gottsundafilialen med hjälp av ett bidrag på 500 tkr från nämnden (IFN-2025-00018 §5). Industristaden. I Industristaden driver Studieförbundet Fritidsbanken och IP Skogen i samma lokaler med ekonomiskt stöd från idrotts- och fritidsnämnden. IP Skogen är även den en utlåningsverksamhet men fokus på utrustning för evenemang, så som tält, bord, stolar, eltillebehör och dylik utrustning som föreningar, privatpersoner och andra organisationer i Uppsala kommun kan låna kostnadsfritt för sina tävlingar och andra event.

Huvudmannaskap och organisation

Genom ett avtal med Fritidsbanken Sverige blir den lokala huvudmannen medlem i föreningen och får samtidigt möjlighet att bedriva utlåningsverksamhet under varumärket Fritidsbanken. Rättigheterna innebär skyldigheter som exempelvis att alla får låna utan undantag, att allt är gratis och inga pengar hanteras mellan låntagare och fritidsbank, samt att utrustningen är återanvänd och normalt inte köpts in till utlåningsverksamheten. För att få starta en fritidsbank krävs att det finns en anställd platsansvarig och att lokalen är ändamålsenlig. Fritidsbanken får inte bedrivas i projektform, utan ska ha en hållbar, långsiktig finansiering.

I Uppsala är Studieförbundet huvudman för Fritidsbanken Gottsunda, medan kommunen är huvudman för Industristadens Fritidsbank men som drivs av Studieförbundet ursprungligen på uppdrag av kommunen via Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB. Medlemskapet i den ideella föreningen Fritidsbanken Sverige står idrotts- och fritidsnämnden vilket innebär att nämnden äger rättigheterna till varumärket och Fritidsbankens koncept med tillhörande digitalt utlåningssystem med lagersaldo, sökfunktion och möjlighet att få ut statistik.

I dagsläget består Studieförbundets organisation av ca. 16 personer inklusive en verksamhetsledare som delas med Studieförbundets verksamhet "Kontakten", som är en mötesplats och föreningshus i Gottsunda. Med den personalstyrkan kan man hålla öppet måndagar, tisdagar och torsdagar kl 15.00-19.00. Vid behov och vid stor efterfrågan framför allt på vintern försöker Studieförbundet utöka öppettiderna vid vissa tillfällen. Utöver öppettiderna försöker Studieförbundet även medverka på lokala evenemang så som Olympiadagarna samt hjälpa till på Uppsala Summer Zone. IP Skogen har inga ordinarie bemannade öppettider utan personalen möter upp kunderna vid en överenskommen tidpunkt efter att kunden har ansökt om utlåning av förbestämd utrustning genom att skicka in en blankett.

Nuvarande huvudmannaskap strider i viss omfattning mot Fritidsbankens önskemål om hur den lokala organisationen ska se ut. Fritidsbankens centrala organisation ser hellre att ansvaret för den lokala organisationen ligger hos en stabil aktör ett tydligt huvudmannaskap, vilket i 90% av fallen är en kommun. Ofta sker dock samarbeten lokalt med andra aktörer såsom idrottsföreningar och -förbund eller andra ideella organisationer.

Enligt Fritidsbanken är en annan känd framgångsfaktor att det verksamheten har en anställd platsansvarig. Likaså är det enligt erfarenheter från andra kommuner viktigt med hållbar finansiering gällande främst lokaler, personal och andra kringkostnader.

Lokaler

Några faktorer att ta hänsyn till gällande Fritidsbanken är de lokaler som Fritidsbanken ska bedrivas i. Lokalen behöver vara tillräckligt stor, helst minst 250–300 kvm för att optimala förutsättningar. Lokalerna ska vara inbjudande, inspirerande och välorganiserad. Lokalen ska även inrymma en verkstadsdel där utrustningen kan underhållas och repareras och där det finns plats för reservdelar. Det måste även finnas plats för personalutrymmen. Den geografiska placeringen av lokalen är en annan viktig faktor. Lokalen bör vara på en plats där många kommuninvånare är i rörelse, där det lätt att ta sig till platsen med kollektivtrafik och där det finns parkeringsplatser i närheten.

I Gottsunda ligger Fritidsbanken i centrumfastigheten. Lokalerna är uppdelade i själva butikslokalen som är attraktivt och inbjudande och två separata förråd i garaget som är av tillräcklig storlek men inte optimala på grund av placering en bit bort från lokalen som kunderna besöker. Parkering finns utanför centrum och tillgängligheten med kollektivtrafik är god.

I Industristaden hyr idrotts- och fritidsnämnden lokalerna internt av kommunen. Det finns några reserverade parkeringsplatser men närmsta busshållplatsen ligger en bit bort. I direkt anslutning till Fritidsbankens lokaler finns IP Skogen i en öppen lagerlokal med en garageport för att enklare kunna lasta in skrymmande utrustning direkt in i bilen. Själva lokalen för Fritidsbanken är inte av tillräcklig storlek men förhoppningen är att i framtiden kunna använda IP Skogens lagerlokal för förvaring av större utrustning till Fritidsbanken.

Ekonomi

Nuvarande kostnader för verksamhetsdrift och lokaler varierar något mellan de olika filialerna.

Gottsunda:

I Gottsunda står IFN för hyran som uppgår till 26 253 kr/ år. Hyran subventioneras av fastighetsägaren Hemmaplan. Studiefremjandet stod för hela driftskostnaden med hjälp av ett statligt stöd fram till 2023, men från och med 2024 finansieras verksamhetsdriften genom ett bidrag från IFN. För helåret 2024 uppgick bidraget till 500 000 kr.

Industristaden:

I Industristaden står IFN för hyran som uppgår till 141 078 kr/år. Studiefremjandet sköter verksamhetsdriften vilket kostar IFN 556 200 kr/år.

IP Skogen Industristaden:

Kostnaden för IP Skogens lokal uppgår till 109 200 kr/år. Verksamhetsdriften för IP Skogen sköts sedan maj 2024 av Studieförbundet och bekostas med ett bidrag från IFN på 35 000 kr/månad.

Utöver dessa kostnader kostar medlemskapet i Fritidsbanken 10 000 kr/år.

Statistik från nuvarande verksamhet

Utlåningsstatistik finns för året 2023, uppdelat i utlåning från ordinarie lokaler och utlåning vid mobil verksamhet samt deltagande på evenemang och Uppsala Summer Zone.

- Gottsunda: 2582 lån, 15 920 artiklar 5522 aktiverade personer
- Industristaden: 1682 lån, 6172 artiklar, 2283 aktiverade personer
- Fritidsbanken på Hjul (lådor): 30 tillfällen, 14 670 artiklar
- Uppsala Summer Zone: 64 258 artiklar, 23 146 aktiverade personer
- Gottsundadagen: 2109 artiklar, 701 aktiverade personer.
- Fritid för alla -dagen: 1128 artiklar, 703 aktiverade personer
- Idrottens dag: 1441 artiklar, 243 aktiverade personer

Den populäraste utrustningen i både Gottsunda och Industristaden är skridskor, alpinpjäxor, alpinskiidor, alpinshjälm och skridskohjälm. Av statistiken kan utläsas att den största efterfrågan i ordinarie lokaler är vintersportsutrustning. Det är även tydligt att den mobila verksamheten och deltagande vid evenemang av olika slag är väldigt effektivt i förhållande till utlåning från de fasta lokalerna under ordinarie öppettider.

Förslag på framtida organisation

För att säkra Fritidsbanken framtid i Uppsala bör organisationen förtydligas. Förvaltningens sammanfattade bedömning av den nuvarande organisationen är ohållbar, och att den är helt beroende av Studieförbundets goda vilja eftersom det i dagsläget inte finns några skriftliga avtal. I linje med Fritidsbanken Sveriges rekommendation anser förvaltningen att det är viktigt för en hållbar verksamhet att det finns en tydlig organisation för alla Fritidsbankens lokala filialer. Förvaltningens förslag är det bör, oavsett driftsform, bildas en tydlig styrgrupp där kommunen och idrotts- och fritidsnämnden är representerade.

För framtida verksamhetsdrift har förvaltningen identifierat tre alternativ (utan rangordning):

A. Kommunal drift i egen regi

Ett alternativ för framtida organisation är att kommunen tar över ansvaret och driften och sköter allt i egen regi. Fördelen med drift i egen regi är full rådgivning över verksamheten och därmed möjligheten att styra till exempel utbudet och öppettiderna. Den stora nackdelen med drift i egen regi är kostnaden. Finansieringen

bygger i dagsläget till stor del på synergieffekter med Studieförbundet Övriga verksamheter vilket skapar både billigare kostnader och en flexibel personalstyrka.

Fördelarna med drift i egen regi är framför allt tydligheten och rådigheten. Med det menas tydlighet i organisationen vid behov av styrning eller eventuella strategiska omtag. Med dagens organisation finns det till exempel bara begränsade möjligheter att styra öppettiderna, påverka utbudet eller bestämma över deltagande på evenemang men med drift i egen regi skulle kommunen ha fria händer att styra verksamheten.

Den stora nackdelen med egendrift är kostnaderna. Utan de tidigare nämnda synergieffekterna med Studieförbundet behöver kommunen vid egen drift stå för alla kostnader själva. På grund av den stora fluktuationen i arbetsbelastningen (vintersäsongen är mer arbetsintensiv) behövs flexibla anställningsformer vilket kan vara en utmaning för en kommun om det inte finns liknande verksamheter att dela personal med.

Bedömningen av kostnaderna är något komplicerat och det finns goda möjligheter att bemanna en kommunal fritidsbank till stor del med hjälp av arbetsmarknadsinsatser. I andra kommuner varierar kostnaden för Fritidsbankerna mellan 800 000 - 2 000 000 kr per år och filial trots att de flesta kommunerna bemannar verksamheten med hjälp av arbetsmarknadsåtgärder. Med flera filialer kan det finnas möjlighet att dela på kostnaden för verksamhetsledare vilket kan innebära något lägre kostnader. Denna kostnad kan jämföras med nuvarande kostnader på 526 253 kr/år för Gottsunda och 697 278 kr/år för Industristaden.

B. Fortsatt samarbete med Studieförbundet genom ett IOP

Det finns även en möjlighet att fortsätta samarbeta med Studieförbundet kring verksamhetsdriften. Samarbetet behöver dock regleras och ett lämpligt sätt att göra det är genom att gemensamt med Studieförbundet arbeta fram ett partnerskap, ett IOP. Ett IOP kännetecknas av ett samarbete med en eller fler offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer som samarbetar i syfte att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål genom samverkansformer där båda parterna bidrar med resurser (t.ex. kompetens, lokaler, pengar).

Kärnan i en IOP-samverkan är att parterna är överens om syftet, problembeskrivningen och målen och där själva samverkansavtalet inte detaljreglerar förhållandet. Det är därmed viktigt att säkerställa sig om att den ideella föreningen ser ett värde i samarbetet som inte enbart är ekonomiskt. I det här fallet kan den bedömningen till exempel göras genom att granska att föreningens ändamål enligt stadgarna ligger i linje med verksamheten i fråga. Studieförbundet Övriga stadgar stipulerar bland annat följande under §1 Ändamål: "Studieförbundet verkar för att fler människor engagerar sig och tar aktiv del i samhällslivet - och bidrar till demokratisk förnyelse och till en mer hållbar utveckling; ekologiskt, socialt och ekonomiskt." Av föreningens stadgar att döma torde det alltså finnas ett legitimt intresse för föreningen att engagera sig i Fritidsbanken, även bortom det ekonomiska.

Fördelen med fortsatt samarbete med Studieförbundet är möjligheten att ta vara på den redan etablerade organisationen och nyttorna med en flexibel och kostnadseffektiv organisation. Ett IOP lämpar sig också särskilt bra i en verksamhet som Fritidsbanken eftersom kärnan i verksamheten är ideellt engagemang i välfärd och hållbarhet.

En nackdel med denna lösning är att lagstiftningen runt IOP är relativt otydlig och relevant rättspraxis saknas. Detta medför en viss risk för överklagande vid ingående av

ett IOP med Studiefremjandet. Forvaltningens bedomning ar dock att risken for overklagande ar lag. Bedomningen bygger i huvudsak pa generell information om IOP fran SKR:s forbundsjurist samt erfarenheter fran arbete med de befintliga IOP som Idrotts- och fritidsnamnden har.

C. Upphandling av en extern driftentreprenor

Som tidigare nämnt måste samarbetet med en extern utförare av verksamhetsdrift regleras tydligare än idag. Ett alternativ till IOP är att reglera verksamhetsdriften genom en regelrätt upphandling enligt LOU (2016:1145). En upphandling skulle även innebära att Studiefremjandet fortfarande skulle ha möjlighet att lämna ett anbud och eventuell få fortsätta att driva de befintliga Fritidsbankerna men detta alternativ skulle också innebära en öppning för flera entreprenörer att lämna konkurrerande anbud.

Den största fördelen med upphandling av en extern driftentreprenör är att inte behöva bygga upp en egen organisation men ändå kunna ställa tydliga krav på verksamheten på ett juridiskt korrekt sätt. En väl genomförd upphandling innebär också köp av tjänster på ett objektivt och transparent sätt.

Nackdelen är å andra sidan att det med en tydlig kravställning sannolikt blir dyrare och mindre flexibelt eftersom det finns en överhängande risk att gå miste om det ideella engagemanget och dess mervärden. Ytterligare en nackdel är att kommunen behöver avsätta resurser för en kontrollfunktion som kontinuerligt stämmer av de tjänster som har upphandlats, samt ha en färdig plan om något skulle brista hos den externa driftentreprenören.

Utveckling

En god samverkan med flera olika aktörer är viktigt för framtida utveckling av Fritidsbankens verksamhet. Studiefremjandet samarbetar redan idag tillsammans med flera aktörer men oavsett organisations- och driftsform finns det ytterligare utvecklingsmöjligheter. Samarbeten som i viss mån redan finns men som kan vidareutvecklas är till exempel samarbete med RF-SISU Uppland, näringslivet, Region Uppsala och flera kommunala förvaltningar. Syftet med samarbeten kan variera från fler resurser till verksamheten till samsarbetsformer som där ambitionen är att nå fler målgrupper.

Ett viktigt utvecklingsområde är att utveckla utrustningsutbudet gentemot målgrupper som generellt är mindre men som är i större behov av riktade insatser för att öka nivån av fysisk aktivitet. Ett exempel på en sådan målgrupp är personer med funktionsnedsättningar som är i behov av specifik parasportutrustning. Den typen av utrustning är svårare att få in som donationer från till exempel allmänheten och ingår därför inte i utbudet idag. Det finns även bristande möjligheter att förvara skrymmande utrustning i de nuvarande lokalerna samt svårigheter med otillräcklig tillgänglighet till exempel för personer med rörelsenedsättning. Efterfrågan på parasportutrustning är inte lika hög som till exempel vanliga skridskor eller skidor men värdet för de invånare som är i behov av den kan vara desto större.

Ett sätt att möjliggöra ett större utbud av utrustning är att i framtiden öppna en större centralnod med större lager och bättre tillgänglighet. De nuvarande lokalerna fyller sin funktion med de är inte tillgänglighetsanpassade och möjliggör inte förvaring av tillräckligt mycket utrustning för alla målgruppers behov. På det sättet skulle

kommunen kunna säkerställa att Fritidsbanken kommer alla invånare till gagn, samtidigt som mindre noder utan samma breda utbud kan finnas i olika geografiska områden på strategisk utvalda platser.

Det finns redan idag en stor efterfrågan på Fritidsbankens medverkan på olika slags evenemang. Det innebär i praktiken att Fritidsbankens personal behöver packa med utrustning som passar det aktuella evenemanget och befinns sig på en annan plats under en tid. Det kan till exempel handla om fastighetsägarföreningar som arrangerar evenemang för de boende, allmänhetens åkning på Studenternas eller Idrotts- och fritidsnämnden som tillsammans med andra arrangerar Olympiadagen eller invigningar av anläggningar. Studieförbundet har som ambition att medverka så mycket som möjligt men har svårt att möta den stora efterfrågan med nuvarande resurser. Bland annat saknas för närvarande fordon att frakta utrustningen med, förutom två lådcyklar som används flitigt under sommarhalvåret.

Ett annat område som kräver större resurser för att utvecklas är öppettiderna. Förvaltningen har redan fört dialog med Studieförbundet om utökade öppettider med viss framgång men efterfrågan från allmänheten kvarstår, vilket syns inte minst genom köer och trängsel som uppstår i de nuvarande lokalerna framför allt vid fint vinterväder. Helgöppettider är en fråga som även diskuteras i andra kommuner med Fritidsbanker på grund av en stor efterfrågan från allmänheten.

Ett separat utvecklingsspår är digitaliseringen av IP Skogens utlåningsverksamhet. I dagsläget behöver kunderna fylla i en digital blankett och skicka in till personalen och invänta svar. Personalen kollar sedan i en manuell kalender ifall den önskade utrustningen är tillgänglig vid det önskade bokningsdatumet och lämnar besked till kunden. Därefter kommer personalen överens med kunden om ett upphämtningsdatum och möter upp på plats för upphämtning samt tillbakalämning. Det finns redan idag möjligheter att, i samma digitala system som lokalbokningen, sköta bokningsprocessen digitalt och se tillgängligheten i realtid. Arbetet med detta är redan inlett och beräknas vara klart under 2024.

Utökning

I samband med diskussionerna om utveckling av Fritidsbanken har flera aktörer lyft behovet av att redan inom en snar framtid öppna ytterligare en filial, helst i anslutning till Gränbyområdet. Trots att Gränby har bra förutsättningar för både organiserad och spontanidrott med både Gränby sportfält och Gränbyparken präglas området ändå av lågt idrottsdeltagande. Fritidsbanken i området skulle även ligga i linje med åtgärderna handlingsplan för Gränby/Kvarngärdet/Löten - ett arbete där förvaltningen samarbetar med flera andra kommunala förvaltningar i syfte att förbättra livsvillkoren i området ur flera perspektiv.

Dialog med föreningen Platssamverkan i Gränby om en lokal har inletts och det finns ett antal potentiella lediga lokaler i området. Platssamverkan, som är en förening bestående bland annat av fastighetsägare, Uppsala kommun och kommunala bolag som verkar för att stärka området, är positiva till en Fritidsbank i Gränby. Förvaltningens rekommendation är att ett arbete inleds med ambition att öppna en ny Fritidsbank i Gränby under 2025.